

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 22 oktober 2015*

”Begäran om förhandsavgörande — Område med frihet, säkerhet och rättvisa —
Civilrättsligt samarbete — Förordning (EG) nr 44/2001 — Artikel 1 — Tillämpningsområde —
Brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk — Artikel 27 — Litispendens — Talan väckt vid
en domstol i en annan medlemsstat — Pågående förundersökning — Artikel 30 — Den tidpunkt när en
talan ska anses ha väckts vid en domstol”

I mål C-523/14,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Rechtbank
Gelderland (Nederländerna) genom beslut av den 12 november 2014, som inkom till domstolen den
20 november 2014, i målet

Aannemingsbedrijf Aertssen NV,

Aertssen Terrassements SA

mot

VS Machineverhuur BV,

Van Sommeren Bestrating BV,

Jos van Sommeren,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av ordföranden på andra avdelningen, tillika tillförordnad ordförande på tredje
avdelningen, M. Ilešič samt domarna C. Toader (referent), J.-C. Bonichot, E. Jarašiūnas
och C.G. Fernlund,

generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

* Rättegångsspråk: nederländska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- VSB Machineverhuur BV, Van Sommeren Bestrating BV och Jos van Sommeren, genom R. van Seumeren, advocaat,
- Europeiska kommissionen, genom M. Wilderspin och G. Wils, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande rör tolkningen av artiklarna 1, 27 och 30 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan två bolag bildade enligt belgisk rätt, Aannemingsbedrijf Aertssen NV och Aertssen Terrassements SA (nedan tillsammans kallade Aertssen-bolagen) och å andra sidan två bolag bildade enligt nederländsk rätt, VSB Machineverhuur BV och Van Sommeren Bestrating BV, samt Jos van Sommeren (nedan tillsammans kallade VSB m.fl.). Målet rör bedrägeribrott som VSB m.fl. påstås ha gjort sig skyldiga till.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Skäl 15 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”För att rättskipningen skall fungera väl, måste man minimera möjligheten för samtidiga förfaranden och se till att oförenliga domar inte meddelas i två medlemsstater. Det måste finnas klara och effektiva regler för att avgöra frågor om litispens och mål som har samband med varandra och för att undanröja problem som härrör från nationella skillnader när det gäller att fastställa vid vilken tidpunkt talan väckts. Den tidpunkten bör ges en autonom definition i denna förordning.”

- 4 Kapitel 1 i förordningen har rubriken ”Tillämpningsområde” och innehåller bara en bestämmelse, nämligen artikel 1. I artikel 1.1 föreskrivs följande:

”Denna förordning är tillämplig på privaträttens område, oberoende av vilket slag av domstol det är fråga om. Den omfattar i synnerhet inte skattefrågor, tullfrågor och förvaltningsrättsliga frågor.”

- 5 I artikel 5 i förordningen, som ingår i avsnitt 2 med rubriken ”Särskilda behörighetsregler”, i kapitel II, stadgas följande:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan väckas i en annan medlemsstat

...

- 4) om talan avser enskilt anspråk i anledning av brott, vid den domstol där brottmålet är anhängigt, i den mån domstolen enligt sin lag är behörig att pröva enskilda anspråk,

...”

- 6 Avsnitt 9 i kapitel II i förordning nr 44/2001 har rubriken ”Litispændens och mål som har samband med varandra” och innehåller artiklarna 27–30. Artikel 27 har följande lydelse:

”1. Om talan väcks vid domstolar i olika medlemsstater rörande samma sak och målen gäller samma parter, skall varje domstol utom den vid vilken talan först väckts självmant låta handläggningen av målet vila till dess att det har fastställts att den domstol vid vilken talan först väckts är behörig.

2. När det har fastställts att den domstol vid vilken talan först väckts är behörig, skall övriga domstolar självmant avvisa talan till förmån för den domstolen.”

- 7 Artikel 28 i förordningen har följande lydelse:

”1. Om käromål som har samband med varandra prövas vid domstolar i olika medlemsstater, får varje domstol utom den vid vilken talan först väckts låta handläggningen av målet vila.

2. Om dessa mål prövas i första instans får varje domstol, utom den vid vilken talan först väckts, också avvisa talan på begäran av en av parterna, om den domstol vid vilken talan först väckts är behörig att pröva de berörda käromålen och dess lag tillåter förening av dessa.

3. Vid tillämpningen av denna artikel skall käromål anses ha samband med varandra om de är så förenade att en gemensam handläggning och dom är påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att käromålen prövas i olika rättegångar.”

- 8 I artikel 30 i samma förordning stadgas följande:

”I detta avsnitt skall talan anses ha väckts vid en domstol:

1) när stämningsansökan eller motsvarande handling har ingivits till domstolen, förutsatt att käranden sedan inte har underlåtit att vidta de mått och steg som han var skyldig att vidta för att få delgivningen av svaranden verkställd, eller

2) om delgivning av handlingen skall ske innan handlingen ges in till domstolen, när den tas emot av den myndighet som är ansvarig för delgivning, förutsatt att käranden sedan inte har underlåtit att vidta de mått och steg som han var skyldig att vidta för att få handlingen ingiven till domstolen.”

Nederländsk rätt

- 9 I artikel 700 i civilprocesslagen (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) föreskrivs följande:

”1. För att belägga egendom med kvarstad krävs tillstånd från den domare som är behörig att besluta om interimistiska åtgärder vid den domstol inom vars domkrets ett eller flera av de berörda förmålen befinner sig eller, om kvarstaden inte avser föremål, vid den domstol inom vars domkrets gäldenären eller den hos vilken kvarstaden ska vidtas har hemvist.

2. Ansökan om tillstånd sker genom en skrivelse innehållande uppgifter om kvarstadens art, den av sökanden åberopade rätten och, för det fall att rätten utgörs av en penningfordran, även fordringens belopp eller, om detta ännu inte är fastställt, fordringens maximala belopp, med förbehåll för de särskilda krav som stadgas i lag för det slags kvarstad som är i fråga. Beslut meddelas efter en summarisk prövning. ...

3. Om det vid tidpunkten för beviljandet av kvarstad inte redan har väckts någon talan i huvudsaken förenas beslutet om beviljande av kvarstad med ett krav på att sådan talan ska väckas inom den tid som domaren utsätter och som minst uppgår till åtta dagar efter kvarstaden. Domaren kan medge förlängning av tiden om sökanden gör en framställning därom före tidens utgång. ... Om talan inte har väckts i huvudsaken inom utsatt tid hävs kvarstaden.

...”

Belgisk rätt

- 10 Straffprocesslagen (Wetboek van strafvordering) innehåller en del I, med rubriken ”Polisens brottsbekämpande verksamhet och personal”, vars kapitel VI har rubriken ”Undersökningsdomare”. Artikel 63 i kapitel VI har följande lydelse:

”Den som anser sig ha lidit skada av ett brott kan göra en brottsanmälan och framställa enskilt anspråk till den behöriga undersökningsdomaren.

Ett brottsoffer som framställer enskilt anspråk har rätt att på begäran höras åtminstone en gång av den undersökningsdomare som handlägger ärendet.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 11 Den 26 mars 2013 gjorde Aertssen-bolagen en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk med stöd av artikel 63 i straffprocesslagen hos undersökningsdomaren vid Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (domstol i första instans i Antwerpen, Belgien). Talan var riktad mot Nicolaas Kraaijeveld, det enligt belgisk rätt bildade bolaget VSB Groep BV och dess båda dotterbolag Van Sommeren Bestrating BV och VSB Machineverhuur BV, samt mot Van Sommeren Bestrating BV, Jos van Sommeren och X. Den sista bokstaven syftade på samtliga personer som under förundersökningen skulle komma att visa sig ha deltagit i sådana brott som talan i målet avsåg.
- 12 Talan rörde misstankar om bedrägeri. Aertssen-bolagen uppgav att de tills vidare uppskattade sin skada till ungefär 200 000 euro.
- 13 Den 26 april 2013 inkom Aertssen-bolagen till Voorzieningenrechter te Arnhem (domare med behörighet att besluta om interimistiska åtgärder i Arnhem, Nederländerna) med en ansökan om kvarstad mot VSB m.fl. Ansökan ingavs med stöd av artikel 700 i civilprocesslagen. Kvarstaden beviljades samma dag, och Aertssen-bolagen lät verkställa kvarstaden den 1 maj 2013.
- 14 Den 18 juli 2013 beslutade Voorzieningenrechter te Arnhem på begäran av VSB m.fl. att häva kvarstaden. I beslutet konstateras att en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk inte kunde gälla som talan i huvudsaken i den mening som avses i artikel 700.3 i civilstraffprocesslagen.
- 15 Den 19 juli 2013 inkom Aertssen-bolagen på nytt till Voorzieningenrechter te Arnhem med en ansökan om kvarstad mot VSB m.fl. Kvarstaden beviljades den 25 juli 2013 men med förbehåll för att en talan i huvudsaken måst väckas inom trettio dagar efter verkställandet av kvarstaden.
- 16 Aertssen-bolagen lät verkställa en ny kvarstad den 29 juli 2013. För att uppfylla det villkor som hade uppställts av den ovannämnda domstolen väckte Aertssen-bolagen en talan i sak vid Rechtbank Gelderland (Gelderlands domstol). Bolagen yrkade att domstolen skulle fastställa att VSB m.fl. bar ansvaret för den skada som Aertssen-bolagen påstod sig ha lidit till följd av ett bedrägeri som VSB m.fl. gjort sig skyldiga till, och att VSB m.fl. i avvaktan på ett definitivt fastställande av skadebeloppet tills vidare skulle förpliktas att utge ett belopp på 200 000 euro.

- 17 Aertssen-bolagen har emellertid i första hand yrkat att Rechtbank Gelderland ska förklara sig obehörig att pröva talan och fastställa att brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk i Belgien gäller som talan i huvudsaken i den mening som avses i artikel 700.3 i civilprocesslagen. Aertssen-bolagen har härvid, med hänvisning till artikel 27.2 i förordning nr 44/2002, gjort gällande att den nederländska domstolen saknar behörighet att pröva talan, förutom i händelse av att den belgiska domstolens behörighet ifrågasätts, i vilket fall den nederländska domstolen självmant ska låta handläggningen av målet vila i enlighet med artikel 27.1.
- 18 I andra hand har bolagen yrkat att Rechtbank Gelderland ska låta sin handläggning av målet vila med stöd av artikel 28 i den förordningen, med motiveringen att det målet har samband med det mål som har anhängiggjorts i Belgien genom brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk.
- 19 I tredje hand har Aertssen-bolagen yrkat att Rechtbank Gelderland direkt ska vilandeförklara målet till dess att den belgiska undersökningsdomaren vid Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen har beslutat antingen att målet ska hänskjutas till avdelningen för brottmål eller att åtal inte ska väckas.
- 20 VSB m.fl. har gjort gällande att Aertssen-bolagens brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk i grunden är av straffrättslig natur. Av detta har de dragit slutsatsen att förevarande situation inte omfattas av det materiella tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001. Därtill har de anfört att brottsanmälan och den talan som har väckts vid Rechtbank Gelderland inte rör samma sak.
- 21 Rechtbank Gelderland finner för det första att det framgår av EU-domstolens fasta praxis att tillämpningsområdet för nämnda förordning huvudsakligen avgränsas med hjälp av faktorer som karakteriserar rättsförhållandet mellan parterna i målet eller som karakteriserar föremålet för tvisten. Eftersom Aertssen-bolagen söker erhålla ersättning för den skada som de påstår sig ha lidit till följd av rättsstridiga handlingar som de tillskriver VSB m.fl., måste tvisten anses avse "privaträttens område" i den mening som avses i artikel 1 i förordningen. Det gör att förordning nr 44/2001 är tillämplig på ett sådant ärende som det som har inletts hos undersökningsdomaren vid Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, även om ärendet prövas inom ramen för ett i första hand straffrättsligt förfarande.
- 22 För det andra är syftet med brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk inte enbart att få till stånd en förundersökning, utan även att den som har anmält brottet ska beviljas en ersättning inom ramen för lagföringen. De förfaranden som pågår vid Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen och vid Rechtbank Gelderland har likartade syften. Vad gäller de faktiska omständigheter som har åberopats, handlar båda förfarandena om handlingar som påstås utgöra bedrägeri. Vad gäller rättsreglerna är dessa handlingar enligt Aertssen-bolagen inte bara brottsliga, utan även civilrättsligt skadeståndsgrundande. Dessutom är den anmälan som gjordes i Belgien riktad mot de parter mot vilka talan har väckts vid den hänskjutande domstolen.
- 23 Det ska således fastställas huruvida den brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk som lämnats in till undersökningsdomaren vid Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen ska betraktas som en talan som har väckts vid en domstol i den mening som avses i artikel 27.1 i förordning nr 44/2001, med beaktande av att förundersökningen ännu inte har avslutats, och, om så är fallet, vid vilken tidpunkt talan ska anses ha väckts vid den domstolen i den mening som avses i artikel 30 i förordningen.
- 24 Mot denna bakgrund har Rechtbank Gelderland beslutat att vilandeförklara målet och att ställa följande frågor till domstolen:
 - "1) Omfattas Aertssen-bolagens brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk, i den mening som avses i artikel 63 och följande artiklar i den belgiska straffprocesslagen, av det materiella tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001, med beaktande av hur brottsanmälan har lämnats in och i vilket skede processen befinner sig?

För det fall denna fråga ska besvaras jakande:

- 2) Ska artikel 27.1 i förordningen tolkas så, att en talan ska anses ha väckts, i den mening som avses i den artikeln, vid en utländsk (i detta fall en belgisk) domstol i ett fall där det till den belgiska undersökningsdomaren har lämnats in en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk och förundersökningen ännu inte har avslutats?
- 3) Om så är fallet, när ska en talan som inleds genom inlämnande av brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk anses ha väckts vid domstolen vid tillämpningen av artiklarna 27.1 och 30 i förordning nr 44/2001?
- 4) Om så inte är fallet, ska artikel 27.1 i förordning nr 44/2001 tolkas så, att inlämnande av brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk kan leda till att en talan anses ha väckts vid belgisk domstol vid en senare tidpunkt i den mening som avses i den artikeln?
- 5) Om den föregående frågan ska besvaras jakande, vid vilken tidpunkt ska då talan anses ha väckts vid domstolen vid tillämpningen av artiklarna 27.1 och 30 i förordning nr 44/2001?
- 6) Om en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk lämnas in och detta ännu inte vid tidpunkten för inlämnandet medför att en talan i den mening som avses i artikel 27.1 i förordning nr 44/2001 anses ha väckts, men det är möjligt att vid ett senare tillfälle, under prövningen av brottsanmälan, med retroaktiv verkan fastställa att en sådan talan väcktes vid inlämnandet av brottsanmälan, följer det i så fall av artikel 27.1 i förordning nr 44/2001 att en domstol vid vilken en talan väcks efter det att en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk har lämnats in till belgisk domstol ska vilandeförklara målet till dess det kan fastställas huruvida en talan har väckts vid den belgiska domstolen i den mening som avses i artikel 27.1?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 25 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att förordningen är tillämplig på en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk som har lämnats in till en undersökningsdomare, då den syftar till att erhålla ekonomisk ersättning för den skada som anmälaren gör gällande.
- 26 Det ska först och främst erinras om att enligt artikel 1.1 i förordning nr 44/2001 är denna förordning tillämplig "på privaträttens område, oberoende av vilket slag av domstol det är fråga om".
- 27 Således framgår det av ordalydelsen i denna bestämmelse att förordningen är tillämplig när en undersökningsdomstol meddelar civilrättsliga avgöranden (se, för ett liknande resonemang, dom Krombach, C-7/98, EU:C:2000:164, punkt 30 och där angiven rättspraxis).
- 28 Det framgår även av artikel 1.1 i förordning nr 44/2001 att endast vissa områden som uttryckligen angetts i förordningen undantas från begreppet privaträttens område (se, för ett liknande resonemang, dom Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, punkt 38).
- 29 Enligt domstolens fasta praxis är det – för att i möjligaste mån säkerställa att de rättigheter och skyldigheter som följer av förordning nr 44/2001 är lika och enhetliga för medlemsstaterna och för berörda personer – av vikt att inte tolka begreppet "privaträttens område" som en ren hänvisning till nationell rätt i endera av de berörda staterna. Detta begrepp ska anses vara självständigt samt tolkas mot bakgrund av dels förordningens mål och systematik, dels de allmänna principer som framgår av

de nationella rättssystemen som helhet betraktade (dom Schneider, C-386/12, EU:C:2013:633, punkt 18 och där angiven rättspraxis, och dom flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, punkt 24 och där angiven rättspraxis).

- 30 För att avgöra om ett mål omfattas av förordningens tillämpningsområde ska de faktorer som karakteriserar rättsförhållandet mellan parterna i målet eller som karakteriserar saken i målet undersökas (dom flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, punkt 26 och där angiven rättspraxis).
- 31 Domstolen slog i punkt 19 i domen i målet Sonntag (C-172/91, EU:C:1993:144) fast att även om en civilrättslig talan förs i samband med ett åtal behåller en sådan talan om ersättning för skada som en enskild har åsamkats till följd av brott sin civilrättsliga karaktär. I de system som tillämpas i de stater som är parter i Brysselkonventionen anses nämligen rätten till ersättning för en skada som någon har lidit till följd av ett straffrättsligt klandervärd beteende i allmänhet vara av civilrättslig natur.
- 32 I det förevarande fallet konstaterar domstolen att syftet med den aktuella brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk visserligen är att sätta igång ett straffrättsligt förfarande och att den undersökning som den belgiska domstol vid vilken talan har väckts genomförd visserligen är av straffrättslig karaktär, men att nämnda brottsanmälan emellertid också syftar till att avgöra en tvist mellan privaträttsliga subjekt beträffande ersättning för skada som en av dessa anser sig ha lidit på grund av övrigas bedrägliga agerande. Därför ska rättsförhållandet mellan parterna i det nationella målet kvalificeras som "ett privaträttsligt rättsförhållande", och det omfattas således av begreppet "privaträttens område" i den mening som avses i förordning nr 44/2001 (se, analogt, dom Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, punkt 41).
- 33 Dessutom är det så, att det allmänna system som införs genom denna förordning inte kräver att behandlingen av ett accessoriskt yrkande nödvändigtvis kopplas samman med behandlingen av ett huvudyrkande (se, analogt, dom Cavel, 120/79, EU:C:1980:70, punkterna 7–9).
- 34 Bland annat tillerkänns en undersökningsdomstol, vars avgöranden klart är uteslutna från förordningens tillämpningsområde, enligt artikel 5.4 i förordning nr 44/2001 behörighet att pröva ett enskilt anspråk som är accessoriskt till ett åtal, med följden att förordningen blir tillämplig på det avgörande som meddelas i frågan om enskilt anspråk. Det följer således av denna bestämmelse att förordningen är tillämplig på ett skadeståndsyrkande som är accessoriskt till ett åtal, medan åtalet som är av straffrättslig karaktär är uteslutet från förordningens tillämpningsområde.
- 35 Trots att ett skadeståndsyrkande som framställs vid en undersökningsdomstol är accessoriskt till åtalet ingår ett sådant yrkande således i "privaträttens område" i den mening som avses i artikel 1.1 i nämnda förordning.
- 36 Det framgår av det ovan anförda att artikel 1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att förordning nr 44/2001 är tillämplig på en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk som har lämnats in till en undersökningsdomare, såvitt syftet med brottsanmälan är att erhålla ekonomisk ersättning för den skada som anmälaren gör gällande.

Den andra frågan

- 37 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 27.1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en talan ska anses ha väckts, i den mening som avses i den artikeln, när en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk har lämnats in till en undersökningsdomstol, och detta även då förundersökningen ännu inte har avslutats.

- 38 De begrepp som används i artikel 27 i nämnda förordning för att avgöra huruvida litispændens föreligger ska tolkas självständigt och mot bakgrund av förordningens systematik och mål (Cartier parfums-lunettes och Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, punkt 32 och där angiven rättspraxis).
- 39 Ett av målen med förordning nr 44/2001 är, såsom framgår av skäl 15, att minimera risken för samtidigta förfaranden och se till att oförenliga domar inte meddelas när flera forum är behöriga att pröva samma tvist. Det är därför som unionslagstiftaren har sökt upprätta klara och effektiva regler för att avgöra frågor om litispændens. Av detta följer att för att uppnå dessa syften ska artikel 27 i förordningen ges en vid tolkning (se, för ett liknande resonemang, dom Mærsk Olie & Gas, C-39/02, EU:C:2004:615, punkt 32 och där angiven rättspraxis, och dom Cartier parfums-lunettes och Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, punkt 40).
- 40 Artikel 27 i förordningen är enligt sin lydelse tillämplig i de fall parterna är desamma i de två mål som är anhängigjorda vid domstolar i olika medlemsstater och talan rör samma sak (samma grund och samma föremål). Bestämmelsen innehåller inte några ytterligare villkor (se, för ett liknande resonemang, dom Gubisch Maschinenfabrik, 144/86, EU:C:1987:528, punkt 14).
- 41 Vad för det första gäller villkoret att det ska vara fråga om samma parter i den mening som avses i artikel 27 i förordning nr 44/2001, konstaterar domstolen att det följer av domarna i målen Sonntag (C-172/91, EU:C:1993:144, punkt 19) och Cavel (120/79, EU:C:1980:70, punkterna 7–9) att rätten till ersättning för en skada som någon har lidit till följd av ett agerande som är föremål för brottsutredning behåller sin civilrättsliga karaktär, eftersom det allmänna system som införs genom denna förordning inte kräver att behandlingen av ett accessoriskt yrkande nödvändigtvis kopplas samman med behandlingen av ett huvudyrkande. Frågan huruvida parterna är desamma ska bedömas utan hänsyn till respektive parts ställning i de två målen (dom Tetry, C-406/92, EU:C:1994:400, punkt 31 och där angiven rättspraxis).
- 42 I det aktuella målet kan det konstateras att det förhållandet att parterna i ärendet om enskilt anspråk inte är behöriga att väcka åtal inte ändrar det faktum att dessa parter är desamma som kärandena och svarandena i det mål som är anhängigt vid den hänskjutande domstolen, eftersom det också är de som nämns i den brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk som har lämnats in till förundersökningsdomaren vid Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen.
- 43 Vad för det andra gäller den del av saken, i den mening som avses i artikel 27 i förordning nr 44/2001, som avser grunden för talan, konstaterar domstolen att den består av de faktiska omständigheter och den rättsregel som åberopas till stöd för talan (se, för ett liknande resonemang, dom Mærsk Olie & Gas, C-39/02, EU:C:2004:615, punkt 38 och där angiven rättspraxis).
- 44 I det aktuella fallet gör Aertssen-bolagen i de båda parallella förfarandena gällande att de har lidit skada på grund av bedrägliga handlingar. Under dessa förhållanden går det inte att utesluta att grunden är densamma i de två förfarandena, vilket det dock ankommer på den hänskjutande domstolen att avgöra utifrån en bedömning av samtliga faktiska omständigheter och rättsregler.
- 45 Vad för det tredje gäller den del av saken, i den mening som avses i artikel 27 i förordning nr 44/2001, som avser föremålet för talan, har domstolen preciserat att den avser det syfte som eftersträvas med talan (se, för ett liknande resonemang, dom Gantner Electronic, C-111/01, EU:C:2003:257, punkt 25 och där angiven rättspraxis). För att föremålet ska vara detsamma räcker det inte att yrkandena är formellt lika (se, för ett liknande resonemang, dom Gubisch Maschinenfabrik, 144/86, EU:C:1987:528, punkt 17). Dessutom ska begreppet föremål ges en vid tolkning (se, för ett liknande resonemang, dom Nipponkoa Insurance Co. (Europe), C-452/12, EU:C:2013:858, punkt 42 och där angiven rättspraxis).
- 46 I det aktuella fallet har Aertssen-bolagen begärt ersättning för sin skada, vilken tills vidare har bedömts uppgå till ungefär 200 000 euro.

- 47 Det framgår således, med förbehåll för vad som kan framkomma vid den hänskjutande domstolens utredning, att samtliga de kriterier som räknas upp ovan i punkt 40 är uppfyllda.
- 48 Vidare ska det erinras om att den mekanism för att lösa situationer med litispensens som infördes genom förordning nr 44/2001 är objektiv och automatisk (se, analogt, dom Gantner Electronic, C-111/01, EU:C:2003:257, punkt 30) och att den bygger på i vilken kronologisk ordning talan har väckts vid de berörda domstolarna (se, för ett liknande resonemang, dom Weber, C-438/12, EU:C:2014:212, punkt 52 och där angiven rättspraxis, och, analogt, dom A, C-489/14, EU:C:2015:654, punkt 30).
- 49 Därefter konstaterar domstolen att artikel 27.1 i förordning nr 44/2001, eftersom den inte innehåller något undantag, gäller för samtliga käromål som förordningen är tillämplig på. Såsom domstolen har konstaterat ovan i punkt 36 är förordningen tillämplig på en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk som har lämnats in till en undersökningsdomstol.
- 50 Slutligen ska artikel 27 i förordning nr 44/2001 (såsom det har erinrats om ovan i punkt 39), med hänsyn till målet att minimera risken för samtidiga förfaranden och oförenliga domar, ges en vid tolkning. När en person har framställt ett enskilt anspråk vid en undersökningsdomstol skulle väckandet av talan vid en annan domstol i en annan medlemsstat beträffande samma enskilda anspråk – det vill säga en talan rörande samma sak i ett mål mellan samma parter – om inte denna artikel tillämpades leda till samtidiga förfaranden och medföra en risk för avkunnande av oförenliga domar, vilket strider mot detta mål.
- 51 Såsom Europeiska kommissionen har framhållit i sitt skriftliga yttrande saknar det härvid betydelse att utgången av förundersökningen fortfarande är osäker. En sådan osäkerhet är nämligen typisk för varje anhängiggjord talan och föreligger således i samtliga situationer där det kan komma att bli fråga om litispensens.
- 52 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den andra frågan besvaras enligt följande. Artikel 27.1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en talan ska anses ha väckts, i den mening som avses i den artikeln, när en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk har lämnats in till en undersökningsdomstol, och detta trots att förundersökningen ännu inte har avslutats.

Den tredje frågan

- 53 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i på vilket sätt artiklarna 27.1 och 30 i förordning nr 44/2001 ska tolkas vid fastställandet av tidpunkten för talans väckande i den mening som avses i dessa bestämmelser när en person har lämnat in en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk till en undersökningsdomstol.
- 54 Domstolen erinrar först om att enligt artikel 27.1 i förordningen ska, i fall av litispensens vid domstolar i olika medlemsstater, varje domstol utom den vid vilken talan först väckts självmant låta handläggningen av målet vila till dess att det har fastställts att den domstol vid vilken talan först väckts är behörig. Vidare föreskriver artikel 27.2 i förordningen att när det har fastställts att den domstol vid vilken talan först väckts är behörig, ska övriga domstolar självmant avvisa talan till förmån för den domstolen.
- 55 Om de i punkt 40 ovan redovisade materiella villkoren är uppfyllda uppstår dessutom en litispensensituation vid den tidpunkt då talan slutgiltigt har väckts vid två domstolar i olika medlemsstater, det vill säga innan svarandena har haft tillfälle att göra gällande sin ståndpunkt (se, för ett liknande resonemang, dom Gantner Electronic, C-111/01, EU:C:2003:257, punkt 27 och där angiven rättspraxis).

- 56 Det preciseras inte i förordning nr 44/2001 under vilka omständigheter det ska anses ”fastställt” att den domstol vid vilken talan först väckts är behörig, i den mening som avses i artikel 27 (dom Cartier parfums-lunettes och Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, punkt 31). Såsom det har erinrats om ovan i punkt 48 bygger emellertid den processuella regeln i den artikeln på i vilken kronologisk ordning talan har väckts vid de berörda domstolarna.
- 57 I artikel 30 i förordningen ges en enhetlig och självständig definition av den tidpunkt vid vilken talan ska anses ha väckts vid en domstol vid tillämpningen av avsnitt 9 i kapitel II i förordningen, som handlar om litispens. Enligt denna artikel väcks talan antingen när stämningsansökan eller motsvarande handling har ingivits till domstolen, förutsatt att käranden sedan inte har underlåtit att vidta de mått och steg som han var skyldig att vidta för att få delgivningen av svaranden verkställd, eller om delgivning av handlingen ska ske innan handlingen ges in till domstolen, när den tas emot av den myndighet som är ansvarig för delgivning, förutsatt att käranden sedan inte har underlåtit att vidta de mått och steg som han var skyldig att vidta för att få handlingen ingiven till domstolen. Talan kan alltså väckas på två sätt vid de nationella domstolarna, antingen genom ingivande av stämningsansökan till domstolen eller genom delgivning av den handlingen.
- 58 Den hänskjutande domstolen ska således undersöka huruvida den tillämpliga nationella rätten i det aktuella fallet innebar att Aertssen-bolagen, när de lämnade in sin brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk, var skyldiga att först ha låtit delge denna anmälan.
- 59 Om det inte förelåg någon sådan skyldighet med föregående delgivning blir slutsatsen att talan väcktes vid undersökningsdomstolen Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen den dag då den aktuella brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk lämnades in till den domstolen, förutsatt att Aertssen-bolagen inte underlät att vidta de mått och steg som de enligt den tillämpliga nationella rätten var skyldiga att vidta för att delgivningen av svarandena därefter skulle kunna verkställas. Det framgår av beslutet om hänskjutande att Aertssen-bolagen gav in sin brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk mot svarande vilkas identitet är känd, nämligen mot de personer som nämns ovan i punkt 11.
- 60 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den tredje frågan besvaras enligt följande. Artikel 30 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att när en person lämnar in en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk till en undersökningsdomstol genom ingivande av en handling som inte, enligt den tillämpliga nationella rätten, måste delges före ingivandet, ska talan anses ha väckts vid den domstolen vid den tidpunkt då anmälan gavs in.

Prövning av den fjärde, den femte och den sjätte frågan

- 61 Den fjärde frågan behöver inte besvaras, eftersom den ställdes för det fall den andra frågan skulle besvaras nekande och domstolen har lämnat ett jakande svar på den frågan. Mot bakgrund av svaren på den första, den andra och den tredje frågan, saknas även skäl att besvara den femte och den sjätte frågan.

Rättegångskostnader

- 62 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

- 1) Artikel 1 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att förordning nr 44/2001 är tillämplig på en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk som har lämnats in till en undersökningsdomare, såvitt syftet med brottsanmälan är att erhålla ekonomisk ersättning för den skada som anmälaren gör gällande.
- 2) Artikel 27.1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en talan ska anses ha väckts, i den mening som avses i den artikeln, när en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk har lämnats in till en undersökningsdomstol, och detta även då förundersökningen ännu inte har avslutats.
- 3) Artikel 30 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att när en person lämnar in en brottsanmälan med framställande av enskilt anspråk till en undersökningsdomstol genom ingivande av en handling som inte, enligt den tillämpliga nationella rätten, måste delges före ingivandet, ska talan anses ha väckts vid den domstolen vid den tidpunkt då anmälan gavs in.

Underskrifter